

Balmasedako jaietan eraso sexistei, sexu-orientazioagatikoei eta genero-identitateagatikoei aurre egiteko protokoloa

Edukia

Aurkezpena.....	3
Lege-esparrua.....	4
Esparrua.....	8
Kontzeptuak.....	9
Protokoloaren oinarrizko printzipioak.....	11
Protokoloaren edukia.....	13
Jai bakoitzeko baliabideak.....	21
Ebaluazioa.....	22
Egiteke dagoen lana.....	23
ERANSKINAK:.....	24
1. EREDUA: HILKETA MATXISTA BATEN AURREAN EGITEKO KOMUNIKATU PUBLIKOA.....	24
2. EREDUA: ERASO MATXISTA EDO SEXU-ORIENTAZIOAGATIKO ETA GENERO-IDENTITATEAGATIKO ERASO BATEN AURREAN EGITEKO KOMUNIKATU PUBLIKOA.....	25
3. EREDUA: KOMUNIKATU PUBLIKOA (biktimak edo senideek erantzun publikoko egintzarik nahi ez badute).....	26

Aurkezpena.

Balmasedako Udalak, Berdintasun Arloaren bidez, jaietan eraso sexistei, sexu-orientazioarengatikoei eta genero-identitatearengatikoei aurre egiteko protokoloa sortzea sustatu du.

Emakunderen *Jaietan emakumeen aurkako indarkeria matxista prebenitzeko tokiko prozesuak sustatzeko Gidan* (2022) jaietan nahi ez diren jarrera bortitzak prebenitu, horiei aurre egin eta erantzuna emateko modu gisa eraso sexisten aurkako protokoloak eratzeko beharrak azaldu ziren:

Emakumeek, maiz, bakarrik jardun dute lan horretan, eraso matxistengandik defendatzera behartuta, bakarrik edo kolektiboki, baina beti emakumeen artean (lagun-taldean, berau baita babesten duena, laguntzen duena, informazioa eta aholkuak ematen dituena). Indarkeria matxistako egoerak identifikatu, aurre egin eta salatzeke tresna gehiago eta hobeak ematea beharrezkoa bada ere, argi izan behar dugu ez dagokiela haiei bakarrik, ez norbanakoei, ezta kolektiboek ere, eraso horiek prebenitzea. Lan horretan herritar guztiok eta, bereziki, erakundeek jardun behar dugu.

Hori dela eta, Udalei, jai-batzordeei eta jaiak eta ekitaldiak antolatzeke prest dagoen herritar orori proposatzen diegu kontuan izan dezatela jaiak emakumeentzako espazio seguruak izan behar dutela beti.

Errekerimendu hori bera beharrezkotzat jo da pertsonen sexu-orientazioaren eta genero-identitatearen ondorioz egindako eraso guztietarako.

Protokolo hau idaztea eragin duen helburua da eraso sexistarik eta sexu-orientazioengatiko eta genero-identitatearengatiko erasorik gabeko jaiak dastatzea ahalbidetzen duten prozesuak sustatu eta/edo indartzea, honako hauek azpimarratuz:

- Balmasedako jai-espazioetan horrelako erasoak prebenitzea.
- Herritarrek sentsibilizatzea.
- Erasoen aurrean jarduketa-arauak zehaztea eta eraso dagoen egoera bakoitzari erantzun egokia ematea.
- Biktimari arreta hobe ematea lortzeko nola koordinatu jakitea.
- Komunikazioaren arloan horri erantzuteko pausoak eta funtzioak zehaztea.

Elkarrekin, helburua da prebentzioa, biktimarentzako arreta, erantzun publiko eta instituzionala eta jaietako pertsona gakoentzako eta nahi duten guztientzako prestakuntza barne hartzen dituen dokumentua eratzea, prozesu parte-hartzaile, adostu eta aldizka berrikusitako baten barruan.

Protokoloa idazteko prozesua 2024ko irailean hasi zen, udal-ekimen bidez, udalerriko jaietan sartuta dauden edo interesa duten pertsona, elkarte eta talde guztien iritzia batzeko asmoz. Xedea zen San Severinoko jaietan hazia sortzea, urtean zehar gainerako udal jai-ekitaldiak txertatzen joateko. Era berean, sortu zenetik asmoa izan zen urtean zehar ospatzen diren **jai guztiak barnean har zitzala**, horien alde eta berezitasunetara egokituz.

Protokoloa **dokumentu irekia da, etengabe berrikusi** eta eguneratzeko **prozesuan dagoena**, errealitatera eta gure elkarrearen behar aldakorretara egokitzen dena eta jai bakoitzeko balantzearen datuekin egiten den urteko ebaluaziotik elikatzen dena.

Hasieratik Balmasedako Udalak sustatu du, **Batzorde Mistoa** delakoa eratzen duten talde, erakunde eta pertsonen parte-hartzearekin. Batzorde horren eginkizuna izango da eskatzen duen udal-arloak egiten dituen kontsultei erantzutea, dokumentua aberastu eta pluralagoa egiteko, baita eguneratu eta hobetzeko prozesuan parte hartzeko ere. Batzorde Mistoa talde eta pertsona berrientzako irekita dago, baldin eta eskatzen badute eta/edo jaiak antolatzekeo prozesuan sartuta badaude.

Honako hauek parte hartu dute Batzorde Mistoa:

- Balmasedako Udaleko Berdintasuna Arloa.
- Txokorrevolution
- Hostebal, Balmasedako Ostalaritza Elkartea
- Errotazahar
- Txoko Yemaya
- Txoko Kriseilu
- Mariorratz elkarte feminista
- Zoko Maitea elkarte
- Zubi Zaharra Ikastola
- San Antonio jai-batzordea
- San Ignazio jai-batzordea
- Frankfest
- Pertsona partikularrak

Mariorratz elkarte feministak hainbat urte daramatza San Severino jaietako txosnagunean eraso sexisten aurkako protokoloa antolatzen. Era berean, Frankesfestek ere hainbat urte daramatza protokolo propioa eta Gune Morea izaten.

Lege-esparrua.

Beijingo Adierazpen eta Ekintza Plataformaren arabera (1995), zeina Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legeari buruzko Munduko IV. Konferentziaren esparruan hartu zen, honako hau da emakume edo nesken aurkako indarkeriaren definizioa: generoan oinarritutako edozein indarkeria-egintza, emakumearentzako kalte edo sufrimendu fisiko, sexual edo mentala ondorio gisa duena edo izan dezakeena, baita egintza horien mehatxuak, bortxa edo askatasun-gabetze arbitrarioa ere, bizitza publikoan nahiz pribatuan egiten direnean. Emakume eta nesken aurkako indarkeriak, besteak beste, indarkeria fisiko, sexual eta psikologikoak hartzen ditu, familian bertan edo komunitatean gertatzen direnak, edo Estatuak burutu edo onartzen dituenak.

Bestalde, Nazio Batuek 2015ean Garapen Jasangarrirako 2030 Agenda onetsi zuten, eta, besteak beste, herrialde guztiei 5. helburua planteatu zien, hain zuzen, 2030erako emakumeen aurkako diskriminazio- eta indarkeria-mota guztiak ezabatzea, eta egokitzen hori behar bezala jaso da Euskadi Basque Country 2030 Agenda dokumentuan.

Estatu-mailan, beste mugarri bat izan da Genero-indarkeriaren aurkako Estatu Ituna, zeinak emakumeen aurkako indarkeriaren aurrean erantzun instituzionala hobetzeko konpromiso eta neurri zehatzak biltzen dituena.

Amaitzeko, Eusko Legebiltzarrak onetsitako Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako martxoaren 3ko 1/2022ko Lege berriak, honako hau jasotzen du berariaz indarkeria matxistaren inguruan, VII. kapituluko 1. ataleko 50. artikuluan (“Xedapen orokorrak”):

1.– Euskal botere publikoek emakumeen kontrako indarkeria matxistarik gabeko bizitza bermatu behar dute.

2.– Emakumeen aurkako indarkeria matxista giza eskubideen urraketa bat da, gizarte-arazo eta osasun publikoko arazo handi bat, botere-harreman ez-parekoen eta emakumeen kontrako diskriminazioaren erakusgarri argia, eta, horretaz gainera, generoaren arabera dauden desberdinkeria-egoera estrukturalak betikotzeko funtzio soziala du. Emakume izateagatik emakumeen kontra baliatzen den indarkeria oro hartzen du, neska txikien, neska nerabeen eta emakume transexualen kontra egiten dena barne, edo neurriz kanpo eragiten dien indarkeria, bai eremu publikoan, bai pribatuan. Indarkeria egitezkoa zein ez-egitezkoa izan daiteke, eta bitartekoak izan daitezke fisikoak, psikologikoak edo ekonomikoak, mehatxuak, larderia eta hertsapena barne, baldin eta horien ondorioa min, sufrimendu edo kalte fisikoa, sexuala, psikologikoa, soziala, sozioekonomikoa edo ondarearekin lotutakoa bada.

3.– Emakumeen kontrako indarkeria matxista dira bikotekidearen edo bikotekide ohiaren kontrako indarkeria, familia-indarkeria, sexu-indarkeria, feminizidioa, emakumeen eta neska txikien salerosketa, sexu-esplotazioa, emakumeen genitalen mutilazioa, behartutako ezkontzak eta beste jardun tradizional kaltegarri batzuk, hertsapena edo askatasun-gabetze arbitrarioa, tortura, indarkeria instituzionala, jazarpena, genero-indarkeria politikoa, indarkeria digitala eta sare sozialetakoa, obstetrikoa, sexu- eta ugalketa-eskubideak urratzea, eta emakumeen edo neska txikien duintasuna, segurtasuna edo askatasuna urratzen duen edo urra dezakeen beste edozein indarkeria mota, baldin eta nazioarteko tratatuetan, Espainiako Zigor Kodean edo Estatuko edo Autonomia Erkidegoko araudietan jasota badago. Hori guztia, kontuan izan gabe alor publikoan edo pribatuan gertatzen den; horren barnean sartzen dira, besteak beste, eremu hauek: familia, lana, hezkuntza, osasuna, kirola, komunitatea, komunikabideak, aisialdi- eta jai-espazioak eta eremu birtuala.

4.– Halaber, emakumeen aurkako indarkeria matxistatzat jotzen da biktimak babesten dituzten pertsonen aurka egiten den indarkeria, bai eta haien hurbileko ingurunearen edo ingurune afektiboaren aurka egiten dena ere, bereziki seme-alaben edo beste senide batzuen aurkakoa, emakumea atsekabatzeko borondatez.

Eusko Legebiltzarrak Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen testu bategina onartzen duen martxoaren 16ko 1/2023 Legegintzako Dekretua onetsi du. Horren xedapenaren helburua honako hau da:

“(…) emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan botere publikoen jarduera gidatu behar duten printzipio orokorrak ezartzea, eta zenbait neurri arautzea bizitzaren arlo guztietan emakumeek eta gizonek aukera eta tratu berdinak izan ditzaten sustatzeko eta bermatzeko, eta, bereziki, emakumeen autonomia eta ahalduntzea bultzatzeko eta emakumeek jendartean, ekonomian zein politikan duten estatusa sendotzeko, egiturazko desberdinkeria eta sexuan oinarritutako diskriminazio-modu oro ezabatzeko, emakumeen aurkako indarkeria matxista

barne dela. Azken batean, jendarte berdinzailea eta indarkeria matxistarik gabea lortu nahi da, non pertsona oro libre izango den, hala eremu publikoan nola pribatuan, bere gaitasun pertsonalak garatu eta erabakiak hartzeko, ohiko rolek generoaren arabera ezartzen dituzten mugak izan gabe; non berdin aintzat hartu, baloratu eta bultzatuko diren emakumeek eta gizonek dituzten portaerak, jomugak eta beharrianak”.

Indarrean dagoen udalerri honetako Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako V. Planak sentsibilitate hori biltzen du, eta jaietan indarkeria hori prebenitzeari ekiten dioten ekintzetako batean irudikatzen du. Zehazki, ekintza hau dago 4. ardatzeko (“Emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak”) 6. programaren (“Sentsibilizazioa eta prebentzioa”) barruan:

A.39. Udal-prozedura ezartzea emakumeentzako jai eta gaueko aisialdi segurua bermatzeko, Puntu Morea karpa informatibotik harago.

Ekintzak lehentasun altua du, eta horren arduradun dira Gobernu-taldea, Mankomunitatea, Berdintasuna eta Herritarren Segurtasuna. Nahiz eta 2025ean hasia den, 2024ko azken jai hauetan hasiera ematea abiapuntu egokitzen hartu da, hain zuzen, Balmasedan hain garrantzitsuak diren San Severinoko jaietan.

Trans pertsonen berdintasun erreal eta eraginkorrerako eta LGTBI pertsonen eskubideak bermatzeko otsailaren 28ko 4/2023 Legeak Hitzaurrean kolektibo hori indarkeriatik babesten duten lege eta arauak aipatzen ditu:

“Berdintasuna eta diskriminaziorik eza giza eskubideei buruzko nazioarteko hainbat testutan aldarrikatutako printzipio juridiko unibertsala da, eta, gainera, gure ordenamendu juridikoan oinarritzko eskubidetzat dago jasota. Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalaren 2. artikulua aldarrikatzen du gizaki orori dagozkiola Aldarrikapen honetan adierazitako eskubide eta askatasunak, eta ez dela inor bereziko arraza, larri-kolorea, sexua, hizkuntza, erlijioa, politikako edo bestelako iritzia, sorteria edo gizarteko jatorria, ekonomi maila, jaiotza edo beste inolako gorabeheragatik.

Nazio Batuen Erakundearen esparruan, LGTBI pertsonen osotasunerako eta diskriminaziorik ezerako eskubidea errespetatu eta babesteko nazioarteko estandarrak hobetzen lagundu duten hainbat dokumentu eta gomendio zabaldu dira. Horri dagokionez, Giza Eskubideen Batzordearen hainbat ebazpen dira aipagarri, hala nola 2011ko ekainaren 17ko “Giza eskubideak, sexu-orientazioa eta genero-identitatea” Ebazpena (A/HRC/RES/17/18), 2014ko irailaren 26ko “Giza eskubideak, sexu-orientazioa eta genero-identitatea” Ebazpena (A/HRC/RES/27/32), eta 2016ko ekainaren 30eko “Sexu-orientazio eta genero-identitatearengatik indarkeria eta diskriminazioaren aurreko babesa” Ebazpena (A/HRC/RES/32/2). Nazio Batuen Giza Eskubideetarako Goi Mandatariaren Bulegoak ere behin baino gehiagotan adierazpenak egin ditu kolektibo horrek pairatzen dituen diskriminazioaren eta indarkeriaren inguruan, hala nola 2015eko maiatzaren 4ko A/HRC/29/23 txostenean, eta estatu askori beren politika eta legediak garatzeko inspirazio gisa balio dieten LGTBI pertsonen tratu-berdintasunerako eta diskriminaziorik ezerako gomendioak ezarri ditu.

.....

Europar Batasunaren esparruan, Europar Batasunaren Tratatuaren 2. eta 3. artikuluetan ezarrita dago diskriminaziorik eza balio komunitario nagusietako bat dela. Era berean, Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatuaren 19. artikulua Batzordea gaitzen du sexu, arrazazko jatorri edo jatorri etniko, erlijio edo uste, desgaitasun, adin edo sexu-orientazioarengatik diskriminazioari aurre egiteko ekintzak hartzeko. Amaitzeko, Europar Batasunaren Oinarrizko Eskubideen Gutunaren 21. artikulua sexu-orientazioarengatik diskriminazioa debekatzen du.

Bestalde, Europako Giza Eskubideen Auzitegiak adierazi du Giza Eskubideen Europako Hitzarmenaren 14. artikuluan aurreikusitako diskriminazioaren debekuak genero-identitatearekin lotutako gaiak hartzen dituela, eta aldez aurretik prozedura medikoak (hala nola sexua berresleitzeko ebakuntza edo hormonon terapia) izateko eskakizunik gabe erregistroan sexua aldatzea bermatu dadila eskatu du.

Nazio-mailan, Espainiako Konstituzioaren 14. artikulua ezartzen du tratu-berdintasuna eskubidea dela, eta ezin dela inolako bereizkeriarik egin, jaiotza, arraza, sexu, erlijio, iritzi nahiz bestelako inguruabar edo egoera pertsonal zein sozialak aintzat hartuta. Eta aintzatespen horrek lotura du dokumentu beraren 10. artikuluekin. Horren arabera, ordena politikoaren eta gizarte-bakearen oinarri dira gizabanakoaren duintasuna eta izaeraren garapen askea. Gainera, Konstituzioak bere 9.2 artikuluan ezartzen du botere publikoei dagokiela inguruabar zehatzak sustatzea, gizabanakoaren eta berak osatzen dituen taldeen askatasuna eta berdintasuna benetakoak eta eragingarriak izan daitezen, baita oztopoak kentzea ere, horiek haien osotasuna eragotzi edo zailtzen badute.

Lege honek erreferentzia egiten dio indarkeriaren aurkako babesari III. izenburuan, non diskriminazioaren eta indarkeriaren aurrean benetako babesa eman eta kalteak konpontzeko mekanismoak arautzen diren. I. kapituluak sexu-orientazio eta identitate, genero-adierazpen edo sexu-ezaugarriarengatik diskriminaziotik babestu eta horren kalteak konpontzeko neurri orokorrak ezartzen ditu. II. kapituluak LGBTIfobian oinarritutako indarkeriazko kasuetan lagundu eta babesteko neurriak arautzen ditu. III. kapituluak egoera berezietan zenbait LGBTI pertsonaren eskubideak babesteko neurri zehatzak arautzen dira, hala nola LGBTI pertsona adingabeenak, desgaitasuna duten edo mendeko egoeran dauden LGBTI pertsonenak, LGBTI pertsona migranteenak, landa-eremuko LGBTI pertsonenak eta pertsona intersexualenak.

Autonomia-mailako legediari dagokionez, Transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzko ekainaren 28ko 14/2012 Legea aipagarria da.

5. artikulua arabera (“Transfobiaren aurkako neurriak”), administrazio publikoek trans pertsonen eskubideak bermatzen dituzten politika espezifikoak sustatu beharko dituzte.

6.4 artikulua arabera, “artikulu honetan aipatzen diren zerbitzuek pertsona intersexualei ere emango diete arreta espezifikoak”.

Trans pertsonen berdintasun erreal eta eraginkorrerako eta LGBTI pertsonen eskubideak bermatzeko otsailaren 28ko 4/2023 Legearen 3. artikulua ere aipatzekoa da.

Esparrua.

Helburua da protokoloa Balmasedako jai-ekitaldi guztietan aplikatzea.

Jai bakoitzak hainbat eragile ditu tartean, eta toki ezberdinetan garatzen dira. Hori dela eta, protokoloa ezagutarazi nahi dugu, talde guztiek horren berri izan dezaten eta honako hauek protokoloa betetzen parte har dezaten:

- ⇒ Auzoetako jai-batzordeak.
- ⇒ Txosnak instalatzea eta ekitaldiak antolatzea eskatzen duten elkarteak.
- ⇒ Ostalaritzako establezimenduak.
- ⇒ Barraken negozioak, tonbolak, izozki-postuak, txurro-denda, haurrentzako puzgarriak, baita jai bakoitzerako antolatzen den beste edozein jarduera puntual ere, dagoeneko aipatu ditugun antolakuntzako udal-elkarteen artean ez daudenak.

Protokoloak honako jai hauek hartuko ditu barne:

- **Inauteriak.** Jai horietan ez dira txosnak jartzen, tabernetan egiten dira. Normalean ez zegoen jendetza handia, baina azken urteetan gero eta jende gehiago dago.
- **Kolitzara igoera.** Eta ondoren San Juanera jaistea. Ez dira txosnak jartzen.
- **San Antonio.** Ekainean egiten da. Auzoko jai-batzordeak txosna jarri ohi du.
- **Karmen.** Uztailean egiten da. Udalari bi txosna jartzeko baimena eskatu ohi zaio.
- **San Ignazio.** Goraldian dagoen jaia da, eta gero eta jende gehiago dator. Auzoko jai-batzordeak kudeatzen duen txosna bat jarri ohi da.
- **San Severino.** Zaindarien jaia, udalerriko garrantzitsuena. Udalari txosnak jartzeko baimena eskatu ohi zaio. Kopurua aldatuz doa, baina hiru eta bost artean izan ohi dira.
- **Frankesfest.** Irailean Horkasitas jauregiaren eta San Juan plazako tabernen artean egiten den jaialdia da. Txosna, protokoloa eta Gune Morea dituzte, guztia haiek antolatuta.
- **Ostegun Santua.** Jendetza handia dagoen eguna da. Ez dira txosnak jartzen. Jendea tabernetan mugitzen da.
- **Erdi Aroko azoka.** Ostalaritzan egiten den jaia da, txosnarik gabe.
- **Musika Fest.** Ostalaritzako establezimenduek udalerriko hainbat tokitan antolatzen dituzten kontzertuak dira. Ez dira txosnak jartzen.

Kontzeptuak.

Protokolo honen barruan sartzen ditugu emakumeen aurkako indarkeria matxista edo indarkeria sexista, zeinak sexu-erasoak eta eraso sexistak barne hartzen dituen. Protokoloak ere sexu-orientazioagatiko indarkeria eta genero-identitateagatiko indarkeria azpimarratzen ditu.

Zer hartzen du kontzeptu bakoitzak?

Zer da sexu-erasoa?

Sexu-erasoa da adostasunik gabe beste pertsona baten sexu-askatasunaren aurkako edozein ekintza. Horretarako, adostasuna eman dela ulertu da modu askean adierazi denean bakarrik, kasuaren egoeren arabera, pertsonaren borondatea argi adierazten duten ekintzen bidez.

Horretarako, edozein kasutan sexu-erasotzat hartuko dira indarkeria, intimidazioa edo biktimaren gaineko nagusitasuna edo haren zaurgarritasun-egoera baliatzen duten eduki sexualeko egintza guztiak, baita zentzua kendu zaien edo egoera mentala behartu zaien pertsonen gainean egiten direnak eta biktimak edozein arrazoiengatik bere borondatea hutseratuta dutenean egiten direnak ere (Zigor Kodearen 178. artikulua).

Edozein kasutan, sexu-erasotzat hartuko da hamasei urte baino gutxiagoko adingabe batekin egiten diren sexu-ekintzak, baita adingabeak adostasuna eman duenean ere (Zigor Kodearen 181. artikulua).

Sexu-adostasunak esan nahi du beste pertsona batekin izaera sexualeko edozein jarduera egitearekin ados egotea. Horrek dakar zer nahi duzun eta ez duzun nahi aukeratu, nahi izan eta onartzea, modu askean eta borondate osoz, emakumearen botere-aldea, konfiantza edo zaurgarritasun-egoera nahita behartu gabe eginez.

Itzulgarria da, hau da, edozein une alda daiteke, eta zehatza da, hau da, ekintza baterako ematen da, eta ez da beste batzuetara hedatzen.

Sexu-harremanak izatea baiestea modu **aske, kontziente eta desiratuan**. Pertsona guztiek **erabakitzen dute** ematea, eta **edozein unetan ken** dezakete. Beldurra edo presioa dela medio baietz esatea ez da adostasuna ematea. Erresistentziarik ez egiteak ez du adierazten adostasuna ematen ari denik. Desirarik gabe ez dago adostasunik. 16 urtetik gorako pertsona batek baino ezin du eman adostasun askea.

Mendekotasun kimiko bidez eragindako **indarkeria** biktimaren borondatea deuseztatzen duten substantzia eta psikofarmakoak erabiliz egiten dena da.

Bortxaketak dira bagina, uzki edo ahotik sexu-penetrazioa dagoen edo bideetako lehenengo bietatik gorputz-atalak edo objektuak sartzen diren sexu-erasoak (Zigor Kodearen 179. artikulua).

Sexu-jazarpena dira “sexu-izaerako jokabide bat sortzea, ahozkoa, ahozkoa ez dena edo fisikoa, xede nahiz ondore izateagatik pertsonaren duintasunaren aurka egitea, batez ere, larderiakoa, apalesgarria edo ofentsakoa den ingurua sortzen denean” (BLOren 7.1 artikulua).

Zer dira eraso sexistak?

Emakumeen aurka egiten diren jokaerak dira, emakume izateagatik baino ez. Eraso horiek ez dira ustekabekoak edo bakanak, badute funtzio sozial bat: espazio publiko eta pribatuetan emakumeen jarrera **kontrolatzea**, eta haien mugikortasuna eta askatasuna **mugatzea**. Adibide batzuk dira: aintzat ez hartzea, iraintzea, umiliatzea, kritikatzeko, pertsonen itxura fisikoa ebaluatzea edo kritikatzeko¹; **nahi ez den** kontaktu fisikoa, hala nola igurtzea edo ukitzea; jarraitzea, behin eta berriz saiatazea edo jazartzea; **deserosotasuna** eta/edo **beldurra** eragiten duten bestelako jokabideak.

Zer da indarkeria LGBTIfobikoa?

Indarkeria horren barruan, **jazarpena, bazterketa, abandonua, diskriminazioa, indarkeria sinbolikoa, indarkeria psikologikoa, indarkeria fisikoa, ahozko erasoak eta eraso fisikoak, begirada sakonak, mespretxuzkoak eta epai-emeileak... daude, emakumetzat edo gizontzat jotzen denaren gaineko aginduak ez betetze hutsagatik.**

LGTBI+ pertsonen zuzendutako etsaitasun orokor, psikologiko eta soziala da. Konstruktua soziala da, zeinak honako hauek sustatzen baititu errealitate onargarri bakar gisa: heterosexualitatea sexualitate onargarri bakar gisa; jaiotzan esleitutako sexuan oinarritutako generoak, genero onargarri bakar gisa; eta sexualitatearen hierarkia sortzea.

LGBTIfobiak pertsona guztiei eragiten die, eta sexualitate eta generoen aniztasuna mugatzeko presioa eginez funtzionatzen du. Indarkeria LGBTIfobikoa diskriminazio horren adierazpen larriena da, eta LGBTI kolektibotik kanpo zein horren barruan gerta daiteke.

“Eraso, mehatxu edo kalte egiten badizute zuri edo zure gauza edo ondasunei, eta zure sexu-orientazioagatik edo genero-identitate edo adierazpenarengatik egiten badute (edo ez bazara ere LGBTI kolektibokoa zarela uste dutelako), delitutzat hartzen den egitate baten biktima izaten ari zara, eta, arrazoi LGBTIfobiko hori dela eta, ‘gorroto-delitutzat’ hartzen da”.

Transfobia:

Trans izateagatik edo halakotzat hartzeagatik trans pertsonen aurka egiten diren gaitzespen, arbuiatze, aurreiritzi, diskriminazio edo intolerantziatzeko jarrera, jokaera edo diskurtso oro.

Lesbofobia

Beste emakume batzuekin harreman afektibo eta sexualak dituzten emakumeen aurkako gorrotoa eta gaitzespena. Bikote horietan sexua ikusezin egitea lesbofobiaren era ohikoenetarikoa bat da, baina ez da bakarria; izan ere, arau heterosexualaren urratzearen aurkako indarkeria matxistaren era hau indarkeria sexistaren adierazpenekin elkartzen da.

Homofobia

Beste gizon batzuekin harreman afektibo eta sexualak dituzten gizonen aurkako gorrotoa eta gaitzespena. Indarkeria matxistaren era hori bereziki agresiboa da beste gizon batzuek zuzenean adierazten dutenean, eta, gainera, gaitzespeneko karga sinboliko handia du

¹ “emakume/neskak” esaten dugunean ez gara emakume zisheterosexualei buruz bakarrik ari, indarkeria matxistak jaso ahal dituzten identitate guzti horiei buruz baizik.

heteronormatibitatea desafiatu eta maskulinitate tradizionalaren oinarriak zalantzan jartzen dituzten gizonen aurka.

Bifobia:

Genero bat baino gehiagoko pertsonekin harreman afektibo eta sexualak dituzten pertsonen aurkako gorrotoa eta gaitzespena. Eragiten diren indarkeria nagusiak jardunbide horiek ikusezin bihurtu eta barregarri uztea dira.

Intersexfobia:

Sexu anbiguoarekin jaio direnez sexu-binarismoa eta emakumeen nahiz gizonen gorputzek nolakoak izan behar duten ezartzen duen ideia hegemonikoa zalantzan jartzen dituzten pertsonen nazka ematea eta horiek baztertzea (ez da erraza izaten pertsona horiek femeninotzat edo maskulinotzat hartzea).

Protokoloaren oinarrizko printzipioak.

Lehen mailako arreta erasotutako pertsonari.

Eraso bat hauteman edo ikusten bada, lehentasuna da erasotutako pertsonari arreta ematea. Bermatu behar da erasotutako pertsonak arreta egokia jasotzen duela, eta, sexu-erasoak edo bortxaketak direnean, pertsona ez dela inoiz bakarrik geratzen, hala eskatzen duenean salbu.

Erasotutako pertsonaren erabakiak errespetatuz

Ezinbestekoa da erasotutako pertsonaren erabakiak hartzeko gaitasuna errespetatzea. Ahal den guztia egin behar da behar den informazioa eta aholkularitza egokia jaso dezan, eta beti aintzat hartu behar da azken erabakia erasoaren jasan duen pertsonak hartu behar duela, ulergaitza dirudienean ere.

Pertsona erasotzailea gaitzesteko jarrera

Premiazkoa da bere jarrera modu argian gaitzestea eta gaitzespen horretan pertsona erasotzailearen ingurua sartzea.

Informazio zehatza

Erasotutako pertsonaren intimitatea errespetatu behar da, baina baita erasoaren egin izana leporatu zaion pertsonaren errugabetasun-presuntzioa ere.

Gertatu, ikusi edo kontatutakoaren konfidentzialtasun absolutua

Premiazkoa da gerta litezkeen ekintzen aurrean konfidentzialtasun osoko konpromisoa hartzea. Informazio pertsonala babestuko dela bermatzea, pertsonaren adostasunik gabe jakitera eman ez dadin.

- ✧ *Jaiak pertsona guztientzako tokia dira, adin eta egoera guztientzakoak, eta bermatu behar da guztiek berdintasunean eta indarkeriarik gabe gozatzen dituztela.*
- ✧ *Eraso baten arduraduna eraso egiten duena izango da beti.*
- ✧ *Alkoholak edo drogek jarrerak desinhibitzen dituzte, ez sortu. Alkohola edo drogak kontsumitu izanak ez du eraso egitea justifikatzen. Ezta trabarik egiteko asmoa ez zegoela edo jaiak desfase eta kontrola galtzeko eremua direlako guztiek egiten dutela esatea ere.*
- ✧ *Emakumeek jaiak nahi duten moduan goatzeko eskubidea dute. Goatzeko dituzten moduek, beren jarrerek edo egoerek ez dute inoiz eraso egitea justifikatzen.*
- ✧ *Jaiak harreman berriak sortzeko tokia dira, ongi etorriak dira, baina harreman guztietan beharrezkoa da alde biek horretarako desioa izatea.*
- ✧ *Ez beti da ezetz, eta hori hainbat modutan adieraz daiteke: “Utzi bakean!”, “Ez dut jarraitu nahi”, “Nire lagunekin itzuli nahi dut”, “Horrela ez!”...*
- ✧ *Ezetz esaldi batean esan daiteke, baina baita gorputzarekin ere.*
- ✧ *Ez esan ez zenekiela edo ez zenuela argi. Errefusa beti adierazten da, modu batean edo bestean. Ez tematu.*
- ✧ *Sexu-erasoek pertsona baten sexu-askatasuna mugatzen duen edozein jarrera hartzen dute barne. Alde guztiek edozein motatako kontaktu sexuala izateko desioa ez badute, ezin da adostasunik egon. Erasoa batean larderia edo indarkeria egon daiteke, baina baita partekatzen ez den desio baten inposaketa ere. Horren zenbait adibide dira nahi ez denean ukitzea eta hurbiltzea, exhibizionismoa, norbaitek sexua izatea onar dezan presioa egitea, edo bortxaketa.*

Protokoloaren edukia.

Protokoloak hiru zati ditu: prebentzioa, jaietako gertakari biolentoen aurreko jarduketa eta erakundeen eta gizartearen erantzuna.

Prebentzioa ez da soilik kontuan hartzen jaietan, urte osoan baizik. Eragin berezia izan nahi da gazteenengan, baina herritar guztientzat da. Honako ekintza hauek planteatzen dira:

- **Ikastetxeetan**, indarkeria matxistari, sexu-orientazioagatikoari eta genero-identitateagatikoari buruzko **urteko programa**.
- Urteko prestakuntza nahi duten pertsona eta/edo elkarte guztientzako.
- Jai bakoitzaren aurretik eta/edo bitartean:
 - **Kartelak eta informazio-materiala**
 - Ostalaritza-establezimenduetan eta txosnetan eskuragarri dauden materialekin, arreta-telefonoekin eta jarduketa-jarraibideekin. Establezimenduak **Puntu More** bihurtuko dira prestakuntza, sentsibilizazioa jasotzen dutenean.
 - Saltokietan kartelak jarriko dira lelo honekin: *No a las agresiones sexistas, a las agresiones por orientación sexual, a las agresiones por identidad de género (Eraso sexistei, sexu-orientazioagatiko erasoei eta genero-identitateagatiko erasoei ez!),* bai eta laguntza-telefonoak ere.
 - **Pankarta**. “Emakumeen aurkako indarkeriari ez / No a la violencia contra las mujeres” leloarekin. Pankarta ikusteko moduan jarriko da jaietan eta erasoen aurkako kontzentrazio eta gaitzespen-ekitaldietan.
 - **Gune Morea**. Jai-giroko eraso matxisten eta LGTBIfobikoen aurkako erreferentzia-espazio segurua. Dibulgaziorako liburukiak, txapak eta abar izango dira. Gainera, standera hurbiltzen diren pertsona-taldeen artean mezua zabaltzeaz arduratuko dira. Jai-lekuaren erdigunean eta ikusteko moduko lekuan jarriko da.
 - **Iragarkiak** ostalaritza-establezimenduetan, txosnetan eta barraketan, Balmaseda eraso sexistarik gabeko jaiak nahi dituela zabaltzeko helburuarekin.
Informazio-iragarkia:
“Balmasedako jaietan ez dugu eraso matxistarik onartzen. En fiestas de Balmaseda no aceptamos ninguna agresión machista.”
 - Protokoloa **sare sozialetan** hedatzea.
 - **Enkarterriko Mankomunitateko Gune Morea**. Informazioa emateko eta sentsibilizatzeko.

Jaietan protokoloa aktibatzea

- ***Jaietan protokoloa aktibatzea.***

Indarkeria matxistaren eta genero-orientazioagatiko edo genero-identitateagatiko indarkeria-erasoak gertatzen direnean, jarduketaren lehentasunak biktimari arreta ematea izan behar du beti, baita hura babestea eta haren erabakiak errespetatzea ere.

Babes hori lortzeko, baliabide hauek ezarriko dira:

- **Puntu Morea**, ostalaritzako establezimenduetan eta txosnetan. Establezimendu horiek identifikazio- eta informazio-kartelak izango dituzte, eta arreta emango duten pertsonak gaiari buruzko sentsibilizazioa jasota izango dute. Erasotuak izan diren edo izaten ari diren edo arriskuan sentitzen diren pertsonak laguntza jaso ahal izateko leku bihurtzea da xedea.

Laguntza honako hau izango da:

- Ingurune lasaia eskaintzea.
 - Erasotuaren eskaerei erantzuna ematea.
 - Familiarteko edo lagunei deitzeko telefonoa eskaintzea.
 - Harekin egotea lasaitu arte edo bere zirkuluko pertsonaren bat bertaratu arte.
 - Sexu-indarkeriaren biktimei arreta osoa emateko zerbitzura (900 840 977) edo SOS Deiak/Ertzaintzara (112) deitzeko eskaintzea, baina bere erabakia errespetatuz.
 - Gune Moreko arduradunei jakinaraztea, erasotuak hala nahi badu.
- **Gune Morea.** Gune Morearen arduradunek erasoan aurrean lagun egiteaz eta ekiteaz gainera, nola jokatu behar den jakinarazten duten eta entzuteko eta babesa emateko espazioak dira. Balizko erasoen biktimei arreta eman ez ezik, gune horretara bertaratzen direnek genero-berdintasunari buruzko informazioa jaso dezakete. Genero-indarkerian aditu diren profesionalak ematen dute arreta, eta Udalak sustatzen du. Helburua da jai-giroko eraso matxisten aurkako erreferentzia-espazio seguru bat egotea. Eraso matxistak salatu nahi dituztenek, protokolo feminista ezagutu nahi dutenek edo gaiari buruz zerbait esan nahi dutenek beren lekua izango dute gune horretan.
- **Espazio seguru.** Gune Moreak espazio lasai eta seguru bat izango du, jaigunetik isolatuta, hala behar duten pertsonen arreta emateko.
- **Babes zibila.** Jaietako ekintza eta ekitaldi esanguratsuetara joaten dira. Eusko Jaurlaritzaren eraso sexisten protokoloari jarraitzen diote.
- **Udaltzaingoa.** Ordutegia: astelehenetik ostiralera, goizeko 07:00etatik iluntzeko 09:00etara, eta larunbat eta igandeetan, goizeko 09:00etatik iluntzeko 09:00etara. Kasu berezietan, ordutegia luzatu egiten da.
- **Ertzaintza.**

ZER EGIN DEZAKEZU, BALDIN ETA...?

❖ **Eraso baten biktima izan bazara.**

- Laguntza eskatu Puntu Morea diren tabernetan edo txosnetan.
- Erasosista baten aurrean INFORMAZIO/PREBENTZIO/JARDUKETA Zerbitzua ematen duen Gune Morera joan. Kokapena: Farmaziako plazaren parean, BBK bulegoaren alboan.
- Telefono hauetara deitu:
 - **SOS Deiak/Ertzaintza (112).**
 - **Sexu-indarkeriaren biktimentzako laguntza integraleko zerbitzua. 900 840 977 telefonoaren bitartez.** Gomendatzen da, ahal den heinean, arreta eta akonpainamenduan espezializatutako foru-baliabide honekin **lehenbailehen harremanetan jartzea**. Informazioa eta aholkularitza emateaz gainera, honako hauek eskainiko dira:
 - o **Sexu-erasoa egunez** gertatzen bada: zentroko langileak bertaratuko dira **berarekin egon eta laguntzeko**.
 - o **Sexu-erasoa gauez** gertatzen bada: **doako taxi-zerbitzua** eskainiko da **Bilboko babes-zentroraino** (helbidea berari emango zaio lekualdatzeko unean).
 - o Emakumeak salaketa jarri nahi badu, salaketa prestatzen eta jartzera joaten lagunduko diote.
- **Gune Morea:** Erasoren biktimei arreta emateko espazioa. 688746536

❖ **Arriskuan sentitzen bazara.**

Beldurtuta bazaude edo arriskua antzematen baduzu, zerbait gerta diezazukeela uste baduzu, ez itxaron:

- Deitu **SOS Deiak/Ertzaintzara (112)**.
- Joan Puntu Morea diren tabernetara edo txosnetara.
- Joan jendea dagoen lekura.
- SOS Deiak (112) **App**-a deskarga dezakezu.

❖ **Zorabiatuta, desorientatuta bazaude.**

- Jende gehiagorekin bazaude, eskatu laguntza zurekin daudenei.
- Ez geratu bakarrik, joan jendea dagoen lekura.
- Ez joan etxera bakarrik.
- Joan Puntu Morea diren tabernetara edo txosnetara.
- Joan Gune Morera.

❖ **Eraso bat gertatzen ari dela uste baduzu.**

Norbait **ARRISKUAN** dagoela uste baduzu, deitu SOS Deiak/Ertzaintzara (112).

❖ Norbaitek laguntza eskatzen badizu.

EZ

-EMAN IRITZIAK: Ez arindu gaia eta ez egin biktima zalantzan jartzen duten galderarik: ziur zaude? Ez zara esajeratzen ari?

Berarekin joan zara...

-DEFENDATU ERASOTZAILEA: Baliteke zure laguna izatea eta erasotzeko gai ez dela uste izatea. Hala ere, biktimari sinetsi behar diozu. Laguna izateak ez du erasotzailea izatetik salbuesten: Ziur zaude? Ezagutzen dut eta inoiz ez du horrelakorik egin...

-BEHARTU edo PRESIONATU: Salatu egin behar duzu! Zer pasatu da? Nor izan da?...

-BAKARRIK UTZI.

-ERABAKIRIK hartu ERASOTUARI KONTSULTATU GABE.

-Gertatu dena ZABALDU, biktimari nola eragingo liokeen pentsatu gabe.

BAI

--ERAKUTSI ENPATIA, LAGUNTZA ETA ULERMENA: Esan eraso bakar bat ere ez dagoela justifikatuta eta egin duen ezerk ez duela eragin gertatutakoa ("zuk ez duzu ezer txarrik egin"...).

-Eduki JARRERA JASANKORRA ETA LASAIA: Errespetatu bere denborak eta erabakiak. "Zu laguntzeko nago hemen"...

-Saiatu haren KONFIANTZAZKO norbait BILATZEN, harekin egon dadin. Ez baduzu inor lokalizatzen, geratu berarekin behar duenera arte.

-GALDETU zerbitzuren bati deitu edo beste pausoren bat eman
AURRETIK: **Sexu-indarkeriaren biktimei arreta osoa emateko zerbitzua (900 840 977) edo SOS Deiak/Ertzaintza (112), Gune Morea.**

Sexu-erasoaren edo bortxaketaren kasuan

Nahiz eta oraindik **EZ JAKIN** gertutakoa salatuko duen edo ez, azal iezaiozu garbitzen bada, jaten badu, arropaz aldatzen bada... frogak ezaba ditzakeela. Osakidetzaren protokoloak sexu-erasoak eta bortxaketak erreferentziazko ospitalera bideratzen ditu (mediku forentseak dauden lekura), ez anbulatoriora.

Normala da hori egin nahi izatea, zikin senti daitekeelako, baina sentsazio hori erasotzailearen errua da. **BERAK EZ DU EZER TXARRIK EGIN.** Ez salatzea erabakitzen badu, ez du esan nahi eraso jasan ez duenik edo eraso larria izan ez denik. Horrek esan nahi du hori dela bere momentuko erabakia. Salaketa jar dezake geroago.

Behin hori azaldu dionean, **ERRESPETATU BERE ERABAKIA.** Beharrezkoa da ulertzea biktimaren bizipenaren eta kontakizunaren arteko bat-etortze falta egon daitekeela edo oker daitekeela. Ez da beti argia, ezta jarraia ere. Emakume biktimari arreta emateko, nahasmendua ulertu eta errespetatu behar da, zer gertatu den argitu behar da eta emakumeak behar dituen arreta-zerbitzuak aktibatu behar dira.

▪ **SOS Deiak/Ertzaintza (112).**

§ **Sexu-indarkeriaren biktimentzako laguntza integraleko zerbitzua. 900 840 977 telefonoaren bitartez.** Gomendatzen da, ahal den heinean, arreta eta akonpainamenduan espezializatutako foru-baliabide honekin **lehenbailehen harremanetan jartzea.** Informazioa eta aholkularitza emateaz gainera, honako hauek eskainiko dira:

- o **Sexu-erasoa egunez** gertatzen bada: zentroko langileak bertaratuko dira **berarekin egon eta laguntzeko.**

- o **Sexu-erasoa gauez** gertatzen bada: **doako taxi-zerbitzua** eskainiko da **Bilboko babes-zentroraino** (helbidea berari emango zaio lekualdatzeko unean).

- o Emakumeak salaketa jarri nahi badu, salaketa prestatzen eta jartzera joaten lagunduko diote.

§ **GUNE MOREA:** Eraso sexista baten aurrean **INFORMAZIO/PREBENTZIO/JARDUKETA** Zerbitzua ematen duena.

Erakundeen eta gizartearen erantzuna

Indarkeria matxistaren egoerak ikusten direnean, eragindako emakumeei arreta emateak izan behar du lehentasuna, bai eta hura babestea eta haren erabakiak errespetatzea ere.

Udalbatzak egoki iritzitako ekintzak egin behar ditu indarkeria matxista gaitzesteko kultura sortzeko. Hori lortzeko, erantzun **proporzional eta egokia** eman behar zaie udalerrian ezagutzen diren indarkeria-egoerei.

Erantzun horren **helburuak** hauek dira:

- Herritarrei indarkeriaren arrazoiak helaraztea, gertakari puntualetatik harago.
- Indarkeria matxista prebenitzea, erasoari eta erasotzaileari arbuioa adieraziz.
- Biktimen gizarte-erreparazioaren neurri bat izatea, “Zurekin gaude eta babesten zaitugu” adieraziz.

Erantzun instituzional publiko bat egitean, gertakariei garrantzia ematen zaie, eta herritarrei gune eta bide bat eskaintzen zaie beren nahigabea, arbuioa eta biktimekiko babesa adierazteko. Gainera, biktimek duten erreparazio-premiaren kontzientzia sortzen da, haientzako egia eta justizia eskatuz.

- Kasu edo egoera jakin bat bide ofizial eta/edo sinesgarrien bidez ezagutzen denean, eta zuzenean biktimei laguntza instituzionala ematen zaiela adieraziz, kasu bakoitzean egokientzat jotako kanalen bidez. Laguntza hori ematen da emakumeak salaketa jartzea edo ez jartzea gorabehera; ulertzen da emakume bakoitzak bere inguruabarren arabera baloratzen duen neurria dela.
- Biktimen eta haien familien pribatutasuna inbaditu gabe, beharrezkoa eta berehalakoa den laguntza bermatuko zaie, udal-baliabideen eta udalerritik aktiba daitezkeen beste baliabide batzuen bitartez. Gainera, jakinaraziko zaie udal-agintariak beren eskaerei erantzuteko interesa dutela, eta, horretarako, Udalak jarraipen-neurriak eta arduradunak adostuko ditu haiekin.
- Indarkeria matxistaren kasu partikularrak arbuizatzen direla publikoki adieraziz; betiere, biktimek edo haien senideek, hurbilekoek edo harentzako erreferentziatzko beste erakunde batzuek hala eskatzen badute, eta arbuio publiko hori egiteko moduekin ados daudela egiaztatu ondoren.
- Erantzun hori berehala emango da; hala ere, horrek ez du esan nahi egitateak gertatzen diren egun berean eman behar denik. Zentzuzko denbora-tarte bat itxaron daiteke biktima presionatuta ez sentitzeko eta haren intimitatea babesteko.
- Herritarrek erantzun bat emateko eskaerak egiten badituzte, eta biktimen baimenik ez badago edo baimen horren baimenaren zain egonez gero, egoera hori aipa daiteke jakinarazpen batean, eta adierazi Udala barne-mailan eta biktimei dagokienez jarduten ari dela.

- Jaietan, eraso matxistan jasan edo egin ditzaketen adingabeak ere badaude. Bereziki kontuz jardun behar da egoera horietan, biktimaren eta erasotzailearen identifikazioa babesten saiatu, eta bien familiekin harremanetan jarri, behar den laguntza emateko. Kasu horietan, garrantzitsua da adingabeen interes gorena defendatzea, eta Udalaren aldetik erantzun publikorik ez ematea baloratzea, eta koordinatuta dauden beste eragile batzuei horrelakorik ez egiteko gomendatzea. Gertaera sare sozialetan zabaltu bada jada, gertakarian nahasitako adingabe eta haien familien arreta indartu beharko da, eta haiek gogoan izan, ahalik eta kontu handinez jokatzeko beharrezkoak diren erabakiak hartzeko.

Udalak indarkeria matxista, sexista edo sexu-orientazioagatiko edo genero-identitateagatiko indarkerien gertaeren berri duenean, jakinarazpen eta koordinazio publikoa jarriko ditu martxan. Gune Moreak eta Puntu Moreak emango diote informazioa. Halaber, datuak eskatuko zaizkie Ertzaintzari, Udaltzaingoari, Babes Zibilaria eta Bizkaiko Foru Aldundiko Sexu-indarkeriaren biktimei arreta osoa emateko zerbitzuari.

Izandako gertakarien larritasun-mailaren arabera, emaitza bestelakoa izango da:

⇒ 1. **Heriotza emaitza** duten erasoak, genero-indarkeriaren, sexu-erasoen eta eraso LGBTIfobikoen kasuan:

- Udal Bozeramaileen Batzordearen bilera.
- Batzorde Mistoak proposatutako adierazpen instituzionala onartzea.
- Batzorde Mistoak deialdia egitea elkarretaratzeko eta gaitzespen-adierazpena irakurtzeko.
- Jaiak osorik etetea.

⇒ 2. **Sexu-erasoak:** Izaera sexual/genitaleko eraso fisikoak barne hartzen dituzte, gertakari horietan inbasio fisikoa (penetrazioa) egon bada zein ez. Horrenbestez, sexu-izaerako erasoak jasotzen dituzten salaketa guztiak sexu-erasotzat hartuko dira.

- Udal Bozeramaileen Batzordearen bilera.
- Batzorde Mistoak proposatutako adierazpen instituzionala onartzea.
- Batzorde Mistoak deialdia egitea elkarretaratzeko eta gaitzespen-adierazpena irakurtzeko.
- Jaietako egun bat bertan behera uztea.
- Geratzen diren jaiegunetan: musika-mota, jai-ekitaldi, barraka... guztien geldialdia gaueko 12:00etan, gaitzespen-iragarkia entzungo da eta 10 minutuko isilunea egingo da.

⇒ 3. **Eraso sexistak**: Emakume baten osotasun pertsonalaren eta askatasunaren aurkako larderiazko jokabide guztiak: irainak, mehatxuak, ukituak, intimidatzera, izutzera edo behartzera, kontrolatzera eta abarretara bideratutako ekintzak.

- Udal Bozera maileen Batzordearen bilera.
- Batzorde Mistoak proposatutako adierazpen instituzionala onartzea.
- Batzorde Mistoak deialdia egitea elkarretaratzeko eta gaitzespen-adierazpena irakurtzeko.
- Geratzen diren jaiegun guztietan: musika-mota, jai-ekitaldi, barraka... guztien geldialdia gaueko 12:00etan, gaitzespen-iragarkia entzungo da eta 10 minutuko isilunea egingo da.

Gaitzespen-iragarkia:

Alarma + Balmasedako jaietan eraso matxistarik onartzen ez dugula gogoratzen dizuegu. Alarma + Recordaros que en fiestas de Balmaseda no aceptamos ninguna agresión machista.

Jai bakoitzeko baliabideak

Protokoloa desberdin garatuko da jai bakoitzean, jai bakoitzaren ezaugarriak desberdinak direlako. Dokumentu honi gehitzen joango zaizkio jai bakoitzeko baliabideak eta jarduteko moduak, **Batzorde Mistoan** zehazten joan ahala.

San Severino:

- **Kartelak eta informazio-materiala** ostalaritza-establezimenduetan eta txosnetan.
- **Kartelak saltokietan.**
- **Pankarta.** Txupinazoaren aurretik, 18:45ean, elkarretaratzea egingo da pankartarekin, eta plazan jarrita utziko da jai guztietan.
- **Informazio-iragarkiak ostalaritza-establezimenduetan, txosnetan eta barraketan.**
- **Protokoloa sare sozialetan hedatzea.**
- **Gune Morea.** Kokapena: farmaziako plazaren parean, BBK bulegoaren alboan.

Ordutegiak:

- Urriak 19, larunbata, 23:00-05:00.
- Urriak 26, larunbata, 23:00-05:00.
- **Espazio segurua.** Kokapena: udaletxeko lehenengo solairua.
- **Enkarterriko Mankomunitateko Gune Morea.** San Severino egunean, urriaren 23an, 4 orduz goizean.
- **Babes zibila.** San Severino egunean, urriaren 23an, 09:00-15:00.

- **Udaltzaingoa.** Astelehenetik ostiralera 07:00-21:00, eta larunbat eta igandetan 09:00-21:00. Urriaren 19an izan ezik, 09:00-00:00 egongo baita.
- **Anbulantzia.** Larunbat gauetan, urriaren 19an eta 26an.

Ebaluazioa

Urtero, eraso matxistei eta sexu-orientazioagatik eta genero-identitateagatik izandako erasoei, horien eraginari eta eman den erantzunari buruzko balantzea egiteko bilera bat egingo da.

Horretarako, Berdintasun Arloak ondorengo datuen bilketa eskatuko die entitate hauei, detektatu diren eraso matxisten, eta sexu-orientazioagatiko eta genero-identitateagatiko erasoen kopuruari buruzko datuak biltzeko:

- Jai bakoitzaren Jai Batzordea.
- Txosna Gunea (hori dagoen jaietan).
- Anbulantzia-zerbitzua/Babes zibila.
- Gune Morea (hori dagoen jaietan).
- Balmasedako anbulatorioa.
- Udaltzaingoa.
- Ertzaintza.
- Bizkaiko Foru Aldundiaren Sexu-indarkeriaren biktimentzako laguntza integraleko zerbitzua.

Gune Morea egon bada, datu hauek eskatuko zaizkio:

- Informazioa eta/edo arreta eskatu duten pertsonen kopurua.
- Eskaera horiei eman zaizkien erantzunak.

Informazio horrekin guztiarekin, bilera horretan gai hauek landuko dira:

- Arreta-protokoloaren funtzionamendua.
- Erantzun publikorako protokoloa aktibatu den aldiak eta horien eragina.
- Protokoloek behar dituzten hobekuntzak.
- Prestatutako prebentzio-materialen ereduak eta horien irismena.
- Materialeak izan duten harrera, publikoaren arabera.
- Jaien antolamenduaren ardura duten kolektiboen ikaskuntzak.

Balantze hori jarraipena eta ebaluazioa egiteko mekanismoa izango da, hurrengo jaietarako aurreikusitako jarduerak hobetzeko. Beharrekotzat jotako aldaketak egingo dira protokoloan, dokumentu dinamikoa eta eguneratua baita.

Udaleko Berdintasun Arloa parte hartu duten eragileekin bilduko da, erakunde horien berezko jarduteko moduei eta berezko lege-eskakizunei dagokienez urtean zehar izan diren aldaketetara egokitze protokoloa. Aldaketa horiekin eta arloak berak beharrezkotzat jotzen dituen aldaketekin, dokumentu bat bidaliko zaio Batzorde Mistoari, batzordekideen ekarpenak jasotzeko. Horrekin guztiarekin protokoloa berrikusi eta eguneratu egingo da.

Egiteke dagoen lana.

Aipatu dugun moduan, datozen hiletan dokumentua osatzeko egin beharreko zenbait lan geratzen dira.

- ⇒ Gainerako jaiak eta ekitaldiak protokoloan sartzea, tartean dauden eragileekin egin beharreko ekintzei eta baliabideei buruz ados jarrita eta horietako bakoitzaren berezitasunak kontuan izanda.
- ⇒ Udalerriko jaiekin lotutako lizitazioetan protokoloaren alderdiak sartzea.
- ⇒ Prestakuntza-/hedapen-/prebentzio-prozesua hastea:
 - Ikastetxeekin lan eginez.
 - Herritarrentzako tailerrak eginez.
 - Prestakuntza emanez, establezimenduak eta txosnak Puntu More bihurtu ahal izan daitezen.
- ⇒ Kontuan hartu beharrekoak:
 - Beste pankarta bat egin behar bada, jaiak aipatzeko eslogana sar daiteke.
 - Udalaren telefono-zenbakiak (**688746536**), erabiltzen ari ez denean, erantzungailu bat izan dezala, behar izanez gero nora deitu jakiteko informazioarekin.

ERANSKINAK:

1. EREDUA: HILKETA MATXISTA BATEN AURREAN EGITEKO KOMUNIKATU PUBLIKOA

Indarkeria matxistak eragindako hilketaren aurrean/Gure udalerrian heriotza eragin duen eraso matxistaren aurrean, gure gaitzespenik eta arbuiorik gogorrena adierazi nahi dugu, baita biktimaren inguruarekiko eta familiarekiko babesa eta hurbiltasuna ere, behar dituzten baliabide propio guztiak bere esku jarritz eta beharrezko informazio eta laguntza guztia duela bermatuz.

Gure ustez, emakumeen aurkako indarkeria matxistaren larritasunak lehen mailako gai eta giza eskubideen urraketa larri bihurtzen du gai hori, eta hilketa da matxismoaren adierazpenik larriena, lehen mailako arazo sozial eta osasun publikoko arazo bat eta generoaren arabera dauden egiturazko desberdintasunen adierazpen bat. Indarkeria matxista egiturazko arazo bat da, adierazpen isolatuetatik eta azalpenik gabekoetatik haratago doana. Emakumeen bizitzako esparru guztietan agertzen da, espazio intimotik edo etxekotik haratago, eta oso presente dago espazio publikoan, indarkeria sinboliko eta pertsonalen bidez.

Illo horretan, Balmasedako Udalak, emakumeek/LGTBIQ+ pertsonen (indarkeria sexistaren edo LGTBIfobikoaren arabera) giza eskubideak benetan baliatzen dituztela bermatzeko ardura duen erakunde publikoa den aldetik, bere eskumenak gauzatuz, laguntzen eta lan egiten jarraitzeko konpromisoari eusten dio, indarkeria matxistarik gabeko bizitzak bermatzeko.

Balmasedako Udalak neurriak bultzatzen jarraituko du, bai administrazioak bai herritarrek, oro har, edozein eraso matxistari berehala eta irmo erantzun diezaioten, biktimari lehentasunez kasu egin diezaioten, emakumeei indarkeriari aurre egiteko eta erasotzaileen zigorgabetasun soziala saihesteko tresnak emateko prebentzio-jarduerak gara daitezen.

Horregatik, Udalak eta Protokolorako Batzorde Mistoak:

- Jakinarazten du Udalbatzak eta Batzordea osatzen duten elkarteek heriotza eragin duen hilketa/eraso matxista hori gaitzetsiko dutela, 10 minutuko kontzentrazioan, X egunean, X:XX(e)(t)an, udaletxeko plazan, eta herritarrei bertan parte hartzeko gonbita egin die.
- Gainera, bat egiten du Mugimendu Feministak/LGTBI kolektiboek deitutako gaitzespen-ekitaldiekin, eta herritarrei dei egiten die horietan parte har dezaten eta gure babesa eska dezaketen beste gaitzespen-ekimen batzuen berri eman diezaioten Udalari.

2. EREDUA: ERASO MATXISTA EDO SEXU-ORIENTAZIOAGATIKO ETA GENERO-IDENTITATEAGATIKO ERASO BATEN AURREAN EGITEKO KOMUNIKATU PUBLIKOA

Gure herrian gertatu berri den eraso matxistaren aurrean, gure gaitzespenik eta arbuiorik handiena adierazi nahi dugu erasoaren aurrean, bai eta biktimari, haren inguruari eta familiari ematen diogun babesa eta hurbiltasuna ere, behar dituzten baliabide propio guztiak haren eskura jarritz, eta beharrezko informazioa eta laguntza guztia duela bermatuz.

Emakumeen aurkako indarkeria matxistaren larritasunak gai hori lehen mailako arazo politiko eta sozial bihurtzen du, eta emakumeen giza eskubideen urraketa larria. Indarkeria matxista egiturazko arazo bat da, adierazpen isolatuetatik eta azalpenik gabekoetatik haratago doana. Emakumeen bizitzako esparru guztietan agertzen da, espazio intimotik edo etxekotik haratago, eta oso presente dago espazio publikoan, indarkeria sinboliko eta pertsonalen bidez.

Kaleetan, aisialdiko guneeetan eta jaietan gertatzen diren indarkeriazko adierazpenak, askotan, sistema patriarkalak normalizatzen ditu, eta sistema horretan sozializatzen gara, eta agerian utzi behar dira. Horregatik, garrantzitsua da berdintasunezko sozializazio-espazioak sortzea, non espazio publikoan segurtasun-baldintza berberekin gozatzeko eskubidea errespetatuko den, bai gazteentzat, bai helduentzat.

Eskubide horren urraketari berehala, modu kolektibo eta irmoan erantzun behar diogun eraso da. Ildo horretan, Balmasedako Udalak, emakumeen eta LGTBIQ+ pertsonen (indarkeria sexistaren edo LGTBIfobikoaren arabera) giza eskubideen erabilera bermatzeko ardura duen erakunde publikoa den aldetik, bere eskumenak gauzatuz, laguntzen eta lan egiten jarraitzeko konpromisoari eusten dio, indarkeria matxistarik gabeko bizitzak bermatzeko.

Balmasedako Udalak neurriak bultzatzen jarraituko du, bai administrazioak bai herritarrek, oro har, edozein eraso matxistari berehala eta irmo erantzun diezaioten, biktimari lehentasunez kasu egin dakion, emakumeei indarkeriari aurre egiteko eta erasotzaileen zigorgabetasuna soziala saihesteko tresnak emateko prebentzio-jarduerak gara daitezen.

Horregatik, Udalak eta Protokolorako Batzorde Mistoak:

- Jakinarazi du Udalbatzak eta Batzordea osatzen duten elkarteek eraso matxista gaitzetsiko dutela, 10 minutuko kontzentrazioan, X egunean, X:XX(e)(t)an, udaletxeko plazan, eta herritarrei bertan parte hartzeko gonbita egin die.
- Gainera, bat egiten du Mugimendu Feministak/LGTBI kolektiboek deitutako gaitzespen-ekitaldiekin, eta herritarrei dei egiten die horietan parte har dezaten eta gure babesa eska dezaketen beste gaitzespen-ekimen batzuen berri eman diezaioten Udalari.

3. EREDUA: KOMUNIKATU PUBLIKOA (biktimak edo senideek erantzun publikoko egintzarik nahi ez badute)

Gure herrian gertatu berri den eraso matxistaren aurrean, gure gaitzespenik eta arbuiorik handiena adierazi nahi dugu erasoaren aurrean, bai eta biktimari, haren inguruari eta familiari ematen diogun babesa eta hurbiltasuna ere, behar dituzten baliabide propio guztiak haren eskura jarritz, eta beharrezko informazioa eta laguntza guztia duela bermatuz.

Balmasedako Udalak eta Batzorde Mistoak, eraso hori jasan duenak hartutako erabakia errespetatzen duela adierazteko, ez dute gertaera hori gaitzesteko ekitaldi publikorik deituko, eta ez dute horrelakoetan parte hartuko.